

Galesia
Nəkwəkwə yame Pol rimirai
ramvən kimi niməhuak apa
Galesia
Nəgkiarien kwəkwə kape
nəkwəkwə e Galesia

?Pa rimirai nəkwəkwə e? Aposol Pol rimirai nəkwəkwə e.

?Rimirai ramvən kimi nipa? Rimirai ramvən kimi nəməhuak yamə mine kisərə apa yerkwanu minə apa Galesia. Pol rimirikakun niməhuak a ye nirikakunien nəriwəkien kafan.

?Nimraghien rhawor pən iran minə ye nipig rimirai? Nəməhuak minə kimisarə ye nipig əutən ye nipig Pol rimirai. Nəmə Gris khap-saah kimnhani nəfrakisien ye Yesu Kristo. Kini nəmə Isrel min khapsaah kimnhani nəfrakisien iran. Mərig nəmə Isrel tiksın kimnhani mə nəmə Gris yamə mine kamhani nəfrakisien ye Yesu tukasəkeikei misəri-pən loa minə kape Moses, rəmhen kın yame tukaməkeikei kivəh nao kimi əriə. Nəmə Isrel, rikiriə ramuh məta mə nəmə Gris kamhani pawk nəfrakisien ye Yesu, mərig kípəh hanə nivəhyen nao kimi əriə, to khapəh nisatuatukien ye nimri Kughen.

?Rimirai nəkwəkwə e tuk naha? Nəmə Isrel kimishajoun mə nəmə Gris min tukasəkeikei misəri-pən loa kape Moses pəh Kughen tukrivəh miragh əriə iran. Mərig Pol rimirai nəkwəkwə e mə tukrini-əhu nhajounien kapəriə. Pol rorkeikei

mə nəməhuak minə tukharkun mə nhatətəyen in swatuk yame Kughen ramor mə narmamə kisatuatuk ye nimirin, kini In ravəh miragh əriə yerkin agien. Mərig nivəhyen nao kimi narmamə, uə nəripəniən loa, pəh nien mə swatuk yame Kughen tukrivəh miragh narmamə iran. Ye nipig a, nəmehuə minə kape niməhuak kimisəkwətə apa Jerusalem masəgkiar kin nətərigien e, mhamə rhuvə əmə mə nəməhuak minə Gris tukhapəh nisəri-pəniən loa kape Moses. Əvhuekin nəvsaoyen kin ye Wok Minə 15:1-35.

Pol ramokrən huvə irəriə

¹⁻² Piak mine nowinik yamə mine naksəhuak yerkwanu pişin pişin minə apa provins Galesia. Yo Pol, yo aposol kirik kape Kughen, yakamrai nəkwəkwə e mamher-pre kin kimi əmiə. Yo mine piautawə minə tiksın yamə mine kasəhuak eikin e yaksorkeikei mə jakhani rhuvə pre tuk əmiə. Yo e yermamə yame Yesu Kristo mine Tata Kughen kimirəvəhsi-haktə yo mə yo aposol kapəriu. Kughen e in e yame rimivəh miragh Yesu ye nimhəyen kafan. Pəh nien mə yermamə apnapig əmə kirik yame rimivəhsi-haktə yo, mərig Kughen. ³ Pəh Kughen e Rimtawə mine Yesu Kristo Yermaru kapətawə iriu tukwautə-pre kin nihuvəyen kapəriu kimi əmiə kini mwərəhu-pre nəmərinuyen raməmir tuk əmiə. ⁴⁻⁵ Yesu Kristo rimneighan atuk kin nimiraghien kafan mə tukrimhə tuk norien has kapətawə, kini mivəhsi-ta ətawə ye norien has minə mine nətərigien has minə kape tokrei tanə. In rimamhə meinai Tata Kughen rimnorkeikei

mə tukror məkneikin. Ror pən, rhuvə mə kitawə tuksəgnəgin Kughen kapətawə mamhavən, mhapəh nisorien infamien. Amen.

Nəvsaoyen Huvə, kirikianə əmə

⁶Yakakur pik tuk əmiə meinai Kughen rīpiokrən pə pə əmə kin əmiə kwuse, mivəhsi-pre apnapig əmə nihuvəyən kape Yesu kimi əmiə, mərig taktakun ai nimisəpəh Kughen, misap, mhakwasig kin nəgkiarieren eikuə ⁷yamə mine pəh nien mə Nəvsaoyen Huvə kape Kughen. Narmamə tiksın kamhaukreikin Nəvsaoyen Huvə kape Kughen mamhani nar pisin, mhani mhamə in e nəvsaoyen huvə, mamhavi karin nətərigien kapəmiə tukun, masor əmiə naksətəwao. ⁸Mərig nar apnapig tukmə kimawə, uə agelo kirik kape rao ye neai ramni-ərhav nəgkiarieren pisin kirik min, yame rīpəh nəmhenien kin yame yimini-ərhav-pre ta tuk əmiə kupan, pəh Kughen tukrivəh-sipən in ye nap ehuə. ⁹Yakwənhani-pre ta, mərig yakmə jaksim atuk min mamni mə tukmə yermamə kirik ramni-ərhav nəgkiarieren pisin yame rīpəh nəmhenien kin Nəvsaoyen Huvə yame nakwənharkun ta, pəh Kughen tukrivəh-si pən in ye nap ehuə.

¹⁰Kafak nəgkiarieren e in riskai, kini nar apnapig əmə tukmə narmamə tiksın rikiriə rīpəh nagienien tuk yo, meinai yakorkeikei əmə mə Kughen rikin tukragien tuk nəgkiarieren kafak. Tukmə yakaməgkiar əmə mə narmamə tiksın

rikiriə tukragien tuk yo, to ri:pəh norien mə yo
yorwək əfrakis kirik kape Kristo.

Kughen rimmokrən kin Pol

¹¹ Piak minə mine nowinik minə, yakorkeikei mə
jakni-pre atuatur kimi əmiə mə Nəvsaoyen Huvə
yame yakavəhsi-ərhav nipig mifam pəh nien mə
nar kirik yame ramsi-pən ye nətərigien kape nar-
mamə əmə. ¹² Kini Nəvsaoyen Huvə e, pəh nien mə
yermamə kirik rimivəhsi-pə kimi yo, mamhajoun
yo kin, mərig Yesu Kristo əmə In rimmor əpu kin
kimi yo.

¹³ Kimiə nakwənharkun ta norien yamə mine
yimnor kupan ye nipig yimikwasig kin nhatətəyen
kape nəmə Isrel mimə jakhopni fam narmamə
kape Yesu, moriah fam niməhuak minə, kini mor
narpinien əusik-əusik kimi əriə. ¹⁴ Ye nipig a yo
yimnamərer tim tim tuk nuknei norien kape nəmə
Isrel, yame kafak kaha minə kimishajoun yo kin
kupan. Yakirkun min rapita min yo minə tiksın
yame yimisarha kwis kwis.

¹⁵ Yimnoriah pawk kafan narmamə minə,
mərig Kughen rikin rehuə tuk yo. Kupan, nipig
yimnaməmır hanə ye tip nisinik, Kughen ruirpen
ta yo. Kini rimauə ye nipig atuatur kafan, kini
In rimmokrən kin yo mə jakuə kafan atuatur
yermamə. ¹⁶ Kini məhitə ye nirkunien kafak
mhajoun yo kin Tini Yesu, mə jakirkun huvə In,
kini mivən mipiəvsao-ərhav kin Nəvsaoyen Huvə
kafan kimi narmamə yamə mine pəh nien mə
nəmə Isrel. Ye nipig a, yimipəh nivəniyen məm

yermamə kirik mə tukrhajoun yo kɪn Nəvsaoyen Huvə e. ¹⁷ Kɪni yimipəh nivəniən apa Jerusalem mə jakəm narmamə yamə mine kimivəhsi-haktə əriə kupan mə iriə aposol minə. Yimipəh nivəniən mə iriə tukshajoun yo kɪn Nəvsaoyen Huvə kape Yesu. Ye nipig a, yo yimnəsok pihiu mivən ikin kirik kamni kimə Arebia, kɪni mamərə, mirerig-pə min mivən apa yerkwanu a Damaskes. ¹⁸ Mamvən, mamvən meriaji newk kisisər kimirhuə mirhivən ta, kɪni yo yimnarə mirerig-pən min Jerusalem mə jakəm Pita*. Kɪni yimipəh narəyen aikin ror tu. Yimivarə mirəvəh əmə nipig fiftin. ¹⁹ Kɪni ye nipig a, yimnəm əmə Jemes, naorahi Yesu Yermaru, mərig yimipəh nəmien aposol min kirik. ²⁰ Yakavəh kwəsə ye Kughen mə nəgkiariən yame yakamni in nəfrakisien.

²¹⁻²² Yimipəh narəyen rapomh pik apa faktə Jerusalem. Kɪni kwasig ikin, yimivən apa tanə Siria mine Silisia. Kɪni ye nipig a, narmamə yamə mine kasəhuak kimi Kristo yerkwanu pisin pisin minə apa provins a Judia, kimnhapəh nisəmien yo, miseinein nimirik. ²³ Mərig kimnasərig əmə nəvsaoyen kirik mə, “Yermamə kirik e rimauə, in kapətawə tikmir. In rimoh ətawə tuk nəhuakien, mamoriah nimiraghien kapətawə, kɪni mamarkut mə tukroriah min kapətawə nhatətəyen. Mərig taktakun ai, in min ramni-ərhav nhatətəyen e.” ²⁴ Kimisərig mhani vi vi Kughen tuk narimnar yamə mine In rimnor ye kafak nimiraghien.

* **1:18:** Grisramni mənhag aposol a “Sefas.” **1:18:** Wok 9:26-27
1:21-22: Wok 9:30

2

Aposol minə tıksın kımısəm Pol khamə Pol in aposol kirik

¹⁻² Ramvən mamvən meriaji newk fotin kwənhauə mınhavən ta, kini Kughen rımını-pə tuk yo mə jakaməkeikei mırerig faktə mın apa Jerusalem. Kini kimru Banabas, yımıravən mırakır Taetas kıməsır mın mırhuvən Jerusalem. Yımısufugin kımawə nəmehuə minə kape niməhuak. Nıpig yımısufugin tuk nəkwətəyen a, yımnamni-pən huvə nəgkiarieren yamə mine yakamni-ərhav-pən tuk nəmə Gris. Yımnamni-pən huvə narımnar fam yame yakamni-ərhav, tamə yakni-ərhav nar kirik yame rikiriə rəsik mə rıpəh natuatukien, mhani hah wok kafak tukun, mısor əmə nar apnapig iran, kwənkwan rikək. ³ Kini ye nıpig a, rikik rımnesik pik mə tükshek yo mə jakaməkeikei mını-pən tuk nəmə Gris mə tukaməkeikei kīvəh nao kimi əriə. Mərig kımnhapəh nhaniyen. Kini yo kirik e Taetas, in yemə Gris, kıpəh nıvəh-pakwien nao kımın, mərig iriə kımnhapəh nhaniyen mə tukaməkeikei kīvəh nao kımın. ⁴ Nəgkiarieren ye nıkarın kape nıvəhyen nao kimi narmamə ramsi-pən ye narmamə tıksın yamə mine kaseikuə əmə mə iriə piautawə minə. Kini iriə kasəm huvə əmawə mə tuksəm-ru mə jaksəri-pən loa a uə nıkam. Mərig kımawə yımısap ta kın loa mhavən tuk Yesu Kristo, kini mısor kırıkianə kımawə mın. Kini kımawə pəh nien mə slef kape loa. Mərig narmamə minə a, rikiriə rıpəh nagienien tuk kapəmawə nəgkiarieren minə,

kini misorkeikei mə tuksəko-pən əmawə fam ye loa mine kastom kape nhatətəyen kape nəmə Isrel. [Mamhani mə tukaməkeikei kivəh nao kimi nəmə Gris rəmhen kin Taetas.] ⁵ Mərig yimnhani-əhu əriə mhapəh nisorien mə kapəriə nəgkiarien tukrhaktə mapita kapəməwə. Kini kimawə yimnharaptəkin tim tim Nəvsaoyen Huvə e raməfrakis, mə kimiə min takharkun huvə.

⁶ Kini narmamə tiksın aikin kamni kimə iriə nəmehuə kape niməhuak. (Mərig ye nəmien kafak, yermamə yame ravəh nhag ehuə, mine yame rıpəh nivəhyen nhag ehuə, iriu kwəm nəmhen əmə. Kini ye nımri Kughen, In rıpəh nəvheikinien nhag minə a.) Kini narmamə minə a kimnhapəh nıshajounien yo kin nəgkiarien vi kırık mə jakvən mını-ərhav. ⁷ Nıkam. Kimnhapəh nisorien. Mərig iriə kimisəm mə Kughen, In rımırpen yo mə jakvən mını-ərhav Nəvsaoyen Huvə kimi nəmə Gris rəmhen kin yame rımırpen Pita mə tukrini-ərhav Nəvsaoyen Huvə kimi nəmə Isrel.* ⁸ Kitawə kwənharkun mə Kughen rımner-pən məknekin yo meinai kimisəm mə nəsaninien kape Kughen rımauə irak ye wok yakamor rəmhen kin aposol kape Yesu yame yakamni-ərhav nəgkiarien kimi nəmə kantri pısın pısın minə, rəmhen kin yame nəsaninien kafan ramuə ye Pita ye wok yame in ramor rəmhen kin aposol kape Yesu yame ramni-ərhav nəgkiarien kimi nəmə Isrel. ⁹ Kini Jemes mine Pita mine Jon kamni ərisir kimə nuknei

2:4: Gal 1:7; 5:1,13 * **2:7:** Ye nəgkiarien Gris rıpəh nıniyen “Nəmə Isrel” uə “nəmə Gris” mərig ramni “narmamə kivəh nao kimi əriə” mine “narmamə yame kıpəh nivəhyen nao kimi əriə.” **2:7:** Wok 22:21

niməhuak misir. Nipig kimirhəm mirhirkun mə ye nihuvəyen kape Kughen, In rimivəhsi-pə wok e ye kwermik, kini kimirhuə mirhini-pə tuk əmru Banabas mə jakhavəh kwermimawə minə tuk wok, mamhani mə tuksəwhai wok minə. Kimru yakrəni-ərhav Nəvsaoyen Huvə kimi nəmə Gris, kini irisir karhivən mirhini-ərhav kimi nəmə Isrel.† 10 Mərig kimisaiyoh əmə mə tukmə yakravən, mərig rikimru tukraməkeikei maməsik yavən has minə kwuse Jerusalem mə jakwasitu irəriə. Kini rikik rimnagian əmə tuk wok a.

Pol rimnhek Pita

11-14 Kini kwasig ikin, yimirerig-pən apa yerkwanu kirik e Antiok. Nipig yimnamarə apaikin, kini Pita rikwasig min muə. Kini maməvigin iriə in minə tiksın yamə mine kasəhuak. Mərig iriə pəh nien mə nəmə Isrel.‡ Kini nipig narmamə kape Jemes, yamə mine kimnhasipən Jerusalem khatərhav-pə, iriə kimishek Pita, mhamə, “Ah. Narmamə minə e pəh nien mə nəmə Isrel, tukaməkeikei kəsıg-pən əriə, tamə Kughen rıpəh nasituyen irəriə.” Kini nəgkiarrien e kimnhani rimnoriah Pita, mor rauris, kini migin kin nivəniən məvigin iriə nəmə pəh nien mə nəmə Isrel. Pita rigin kin əriə məknakin, mivi nəməhuak minə tiksın apa Antiok, yamə mine iriə nəməhuak minə e ye kwənərəus kape nəmə Isrel, iriə min kimnhauə tuk Pita masor norien kape yermamə yame kafan nəgkiarrien ror kiraru, kini mhagin

† 2:9: Gris ramni mə iriə tukhavən misəm “Nəmə kivəh nao kimi əriə.” 2:10: Wok 11:29-30 ‡ 2:11-14: In ikin e, Pita rimnəsik loa kape Moses, yame ramni mə nəmə Isrel tukhapəh nisəvigin-kwisien nəmə Gris.

kin nəməhuak yamə mine kīpəh nīvəhyen nao kīmi əriə. Məvi-pə mīn Banabas, kīni ramgīn mīn kin əriə. Mərig ye nīpīg yīmnəm mə iriə khapəh nisəri-pən-atuatukien swatuk yame Nəvsaoyen Huvə ramni, yīmnəriP Pita ye nīmri mīrh, mamni-pən əusik-əusik mīmə, “Nar apnapīg ik yemə Isrel, mərig nakpəh nəri-pənien natuakəmien kapərao. ? Kīni rhawor e nakaməkeikei kīmi narmamə yamə mine pəh nien mə nəmə Isrel mə tuksəri-pən natuakəmien kapərao?

¹⁵ “Nəfrakisien mə kīrao kīmirasi-pən atuatuk ye kwənərəus kape nəmə Isrel. Pəh nien mə kīrao yemə Gris mir yame nəmə Isrel rikiriə raməsik mə iriə m-fam yakapir loa mīnə. ¹⁶ Mərig taktakun ai kīrao krarkun mə pəh nien mə Kughen raməm mə narmamə yamə mine kisəri-pən loa kape nəmə Isrel kisatuatuk ye nīmri tukun. Nīkam. Yermamə yame ramhatətə əfrakis ye Yesu Kristo, in əmə en ratuatuk ye nīmri Kughen. Nətərigien e in e ror ətawə tukasəkeikei mīshatətə əmə ye Yesu Kristo mə tuksatuatuk ye nīmri Kughen. Pəh nien mə Kughen raməm əmhen ətawə mə kisatuatuk meinai kasəri-pən loa, mərig raməvheikin əmə ətawə meinai kashatətə ye Yesu Kristo. Pəh nien mə nəri-pənien loa in swatuk kape yermamə mə in tukratuatuk ye nīmri Kughen.

¹⁷ “Kītawə e kasətigətə ye Yesu Kristo mə tukhauə misatuatuk ye nīmri Kughen. Mərig nəmə Isrel tīksin, rikiriə raməsik mə kītawə nəmə hah mīnə mərig in ai kītawə khapəh nisətigətəyen ye loa. ? Ror məkneikin mə Yesu Kristo rīmivi-pən ətawə

mə tuksakapir loa uə? Nikam. Ripəh norien məkneikin. ¹⁸ Mərig, tukmə yakarar mamrerig-pən tuk loa mamətigətə iran, ramhajoun-pən mə yakpəh natuatukien ye nimir Kughen. ¹⁹⁻²⁰ Ror məkneikin meinai nipig yakamarkut pik tuk nəri-pənien loa, kini yakaməm mə norien e ripəh nəmhenien mə tukror yo yakatuatuk ye nimir Kughen. Ror məkneikin, yimnapəh nəri-pənien loa tuk nuəyen yemə atuatuk. Rəmhen kin yame yimamhə, kini taktakun ai loa ripəh narmaruyen ye nimirghien vi kafak. Yimnor məknakin mə jakamor əmə nətərigien kape Kughen. Rəmhen kin yame kimisəsik-pən əmru Kristo ye nai kamarkwao kin. Nimirghien akwas kafak rimamhə. Mərig yimnarha-pə min kimru Kristo. Kini taktakun ai, pəh nien mə yo yakamragh, mərig Kristo ramragh yerikik. Kini ye nimirghien fam kafak, yakamhatətə əmə ye Ji Kughen, yame ramorkeikei pik yo, kini muə mimhə mivəh miragh yo. ²¹ Nihuvəyen e, Kughen ramautə-pə kin kimi ətawə, in rehuə pik. Kini to yakpəh noriahyen norkeikeiyen e yame Kughen ramautə-pə apnapig əmə kin. Mərig yakaməm mə kimiə tiksın, nakasəri-pən loa mə tukror əmiə naksatuatuk ye nimir Kughen. Mərig ripimə nəri-pənien loa ripior narmamə kisatuatuk ye nimir Kughen, to nimhəyen kape Kristo ripior nar apnapig əmə kin.

3

Nəmə Galesia kwəsəpəh swatuk

1 Nəmә Galesia, kimiә nakseno-eno pik. ? Pa rimnәko-pән mәknenkin әmiә nakhavән ye swatuk iko iko? Yimnhani huvә-pre pawk tuk әmiә mә Yesu rimivәh narpinien tuk әmiә ye nai kamarkwao kin, ?mәrig rhawor? ?Tukmә ror yermamә kirik rimivәhsi-pән vәhsi-pән kimi әmiә kini mivi-ta әmiә mor әmiә nakseno-eno uә? 2 Haniru tuk yo mhamә, ?Kughen rimivәh-si-pre Nanmin Kafan kimi әmiә meinai kimiә nakasәri-pән loa, uә nikam? Nikam. In rimivәh-si pre Nanmin kafan kimi әmiә meinai kimiә nakashatәtә ye Nәvsaoyen Huvә kape Yesu Kristo. 3 ? Mәrig rhawor nakaseno-eno pik mәknenkin? Apa kupan ikin, kimiә nimisәtigтә әmә ye Nanmin kape Kughen, mәrig taktakun ai nakwәsәpәh misәtigтә әmә ye nәsaninien kapәmiә. 4 Nimisәrig nәmhәyen rehuә meinai nakshatәtә ye Nәvsaoyen Huvә. ? Mәrig nimisәrig арnәpig әmә nәmhәyen e uә? Nikam. Pәh nien mә kape nar арnәpig әmә. 5 Mәrig pәh nien mә Nanmin kape Kughen ramor nimtәtien tiksин kimi әmiә meinai naksәri-pән loa. Mәrig ramor nimtәtien tiksин kimi әmiә meinai nimisәrig Nәvsaoyen Huvә kape Yesu Kristo kini mishatәtә iran.

Nәri-pәnien loa mine nhatәtәyen ye Yesu

6 Yermamә kirik, Ebrahim, yame Nәkwәkwә kape Kughen rimnәvsao-әrhav ta kin rimini mәkneikin mimә, “Ebrahim in rimnhatәtә timtim ye Kughen, Kughen rimini mә in ratuatuk ye nimrin.” (Gen 15:6) Ye swatuk kirikianә әmә, 7 narmamә yamә mine kishatәtә ye Kughen, In ramәm әmhen әriә mә kisәmhen kin kwәnәrәus atuatuk kape Ebrahim.

⁸ Nəkwəkwə kape Kughen ruini ta kupan mə Kughen tukrivəh narmamə yamə minə pəh nien mə kwənərəus kape Isrel, yamə mine kishatətə iran, khauə tukun, mor əriə kisatuatuk ye nimirin. Kupan, Nəkwəkwə kape Kughen rimini-ərhav nəgkiarien huvə kirik kin Ebrahim mimə,

“Yo jakor kwənərəus kafam mə iriə taksor swatuk yame jakvəhsi-pən nihuvəyen kimi tanimtanə iran.” *(Jen 12:3)*

⁹ Ror pən Kughen rimnautə-pən kin kafan nihuvəyen kimi Ebrahim, meinai in rimnhatətə tim tim iran. Ye swatuk kirikianə əmə min, Kughen rirkun nautə-pənien kin nihuvəyen kimi narmamə yamə mine kishatətə əfrakis iran.

¹⁰ Mərig narmamə minə a, yamə mine rikiriə raməsik mə iriə tukhavəh nimraghien mərig in ai kasəri-pən fam naha nhagin yame loa ramni, narmamə minə a, iriə kwəsarə ta ye nahasien. Rəmhen əmə kin yame Nəkwəkwə kape Kughen ramni mimə,

“Narmamə yamə mine khapəh nisor-atuatukien narimnar minə fam yamə mine kimirai-pən ye Nəkwəkwə kape Loa mamharpin, iriə tukhavəh narpinien kirik.” *(Dut 27:26)*

¹¹ Kini ror məkneikin, ratuatuk əmə tuk ətawə mə yermamə kirik rikək yame rimnəri-pən loa kape Kughen muə mə in yemə atuatuk ye nimirin Kughen. Mərig Nəkwəkwə kape Kughen ramni məkneikin mə,

“Narmamə yamə mine kisatuatuk ye nimirin Kughen, tukhashatətə iran mamharpin.” *(Hab 2:4)*

12 Mərig nəgkiarinen e raməgkiar kin nhatətəyen kapətawə ye Kughen. Nəri-pənien loa in rīpəh nəmhenien kin yame nakamhatətə ye Kughen meinai nəri-pənien loa in rəmhen kin yame Nəkwəkwə kape Kughen ramni mīmə,

“Yermamə yame ramni mə nəri-pənien loa in swatuk kape nivəhyen nīmraghien rerin, yermamə e tukraməkeikei mor fam əgkap narimnar yame loa ramni.” *(Lev 18:5)*

13 Narmamə m-fam əgkap khapəh nisəri-pənien naha nhagin yame loa ramni. Ror məkneikin, loa in ramərəhu-pə narpinien kimi ətawə, kini kitawə fam kasarə ye nahasien. Mərig Yesu Kristo rīmamhə ye nai kamarkwao kin, kini mivi-ta ətawə ye nahasien a. Yesu In rīmivəh narpinien tuk təvhagə has kapətawə rəmhen əmə kin yame Nəkwəkwə kape Kughen ramni mīmə,

“Tukmə kəsik-pən yermamə kirik ye nai kamarkwao-kin, ramhajoun-pən mə kimnor narpinien kimin.” *(Dut 21:23)*

14 Yesu Kristo rīmamhə məkneikin mə narmamə minə fam tukasarə ye nihuvəyen yame Kughen rīmivəhsi-pən kupan kimi Ebrahim mīmə tukrivəhsi-pən kimi kwənərəus kafan. Kini nar a ror məkneikin mə in e taktakun mine kitawə narmamə yamə mine kishatətə ye Yesu, kitawə kharkun nhavəhyen Nanmin kape Kughen yame Kughen rīmīrpen mə tukrivəhsi-pən kimi narmamə.

Kughen rīmnəkupan mīni promes kafan, mərig loa rīmīkwasig mīpəh nəspirien ətawə

15-16 Piak minə mine nowinik minə. Ye nīmraghien kapətawə, kitawə kharkun norien

kape niniyen promes minə. Tukmə yermamə rimə tukrini promes kirik, to kipəh nivəhsi-tayen, to kipəh nəsik-əpnisien. Ye norien kirikianə əmə min, Kughen rimirpen pən kafan nərigien kimi Ebrahim ye nıkarın kape kafan kwənərəus. Kini ye nəgkiarien a, rıpəh nien mə rimirpen pən kwənərəus minə fam kape Ebrahim, mərig rimirpen pən əmə yermamə kirikianə əmə yame tukrisi-pən ye kafan kwənərəus. Yermamə e in e Yesu Kristo. ¹⁷ Kini kafak nəgkiarien, nıpran ror məkneikın mə apa kupan, Kughen rımını-ta mə tukharaptərəkin nəgkiarien kapəriu Ebrahim, kini ai newk fo hundred toti ruauə muavən ta, kini loa rıpiuə. Mərig pəh nien mə loa a in ravəhsi-ta nəgkiarien yame In rımını-pən tuk Ebrahim. Loa a to rıpəh noriahyen promes kupan kape Kughen. ¹⁸ Yakaməgkiar məkneikın meinai rıpi mə nəri-pənien loa in swatuk kapətawə mə tukasarə ye nihuvəyen kape Kughen, rıpihajoun mə promes yame Kughen rımını kupan in nar apnərig. Mərig rıpəh norien məknakın: Promes yame Kughen rımını-pən tuk Ebrahim in swatuk yame in tukramarə iran ye nihuvəyen kafan.

Loa, kafan aikın norien

¹⁹ Yermamə kirik tukrıpiayoh mımə, “?Tukmə ror məkneikın, rımnhawor e Kughen rımnərəhu-pə loa?” Promes yame Kughen rımını-pən tuk Ebrahim in rımnəkupan marə, mərig loa in rımikwasig. Rımauə mə tukrhajoun ətawə mə kıtawə yor təvhagə hah minə. Mərig Kughen

3:15-16: Jen 12:7; 13:15; 24:7
4:14

3:17: Eks 12:40

3:18: Rom

rimnərəhu loa a mə tukramarə mamvən mamvən meriaji yermamə a ye kwənərəus kape Ebrahim tukrarha-pə tuk ətawə. Kitawə kwənharkun mə loa a, kafan wok rhuvə, mərig rikimiə tukraməkeikei maməsik mə loa a, Kughen rimnəkupan nivəhsi-pən kimi agelo minə. Kwasig ikin kipi havəhsi-pən kimi kwən a Moses. Moses, in swatuk kape nivəhsi-pəyen loa kimi ətawə. Mərig nipiḡ Kughen rimini promes tuk Ebrahim, riphəh norien məkneikin. ²⁰ Kughen In rimiphəh nirpenien yermamə kirik mə tukrəḡkiar kimi Ebrahim. Mərig In atuaturk əmə rimnəḡkiar-pən atuaturk ye nimri Ebrahim mamripen-pən promes kafan kimin.

²¹ Kini pəh nien mə loa e rimauə mə tukrivəhsi ta promes kape Kughen. Nikam. To loa riphirkun nivəhsi-pəyen nimraghien vi kimi ətawə, kitawə kipi harkun nhauəyen misatuaturk ye nimri Kughen. Mərig riphəh norien məkneikin. ²² Loa kirik ror məkneikin rikək, meinai Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə norien has rimnərkis fam ətawə. Kini kitawə m-fam kasəkapir loa minə. Ror məkneikin mə swatuk kirikianə əmə mə kitawə tukhavəh nihuvəyen kape Kughen yame rimirpen-pə ta kin kimi ətawə. Kini swaturk e, mə tukshatətə ye Yesu Kristo.

Nipiḡ e taktakun, nipiḡ kape nhatətəyen ye Yesu Kristo

²³ Kupan, loa yame Kughen rimivəhsi-pən kimi Moses, in rimiraptərəkkin tim tim ətawə, rəmhen əmə kin yame kitawə kimnisarə ye kalabus, miseriaji-pə nipiḡ e taktakun mine, Kughen

rimnəhitə ye nimiritawə kasəm swatuk kape nhatətəyen. ²⁴ Ror pən loa e in rəmhen əmə kin yemehuə kirik yame ramarmaru irətawə, mamuə meriaji-pən nipig Kristo rimauə. Mə ye nipig a, kitawə kwənhauə misatuatuk ye nimir Kughen, meinai kimishatətə iran. ²⁵ Mərig taktakun ai, loa tukripəh narmaru-minien irətawə, meinai kwəshatətə ta ye Yesu Kristo.

Kimiə fam kirikianə meinai naksofugin-pən ye Yesu

²⁶ Meinai kimiə nimirshatətə ye Yesu Kristo, kimiə fam ji Kughen minə. ²⁷ Kinor ta bap-taes irəmiə khapsaah, mə kimiə nakwənhauə masor kirikianə kimiə min. Ror məkneikin, kimiə nimmhavəh norien huvə minə kape Yesu rəmhen əmə kin yame nimirarkoah kin neipən vi kirik. ²⁸ Kini kimiə m-fam əgkap nimirsofugin-pən ye Yesu Kristo, kini kimiə mfam naksəm nəmhen. Rhuvə mə kitawə tukhapəh nisəwhai-minien narmamə, nar apnapig tukmə iriə nəmə Isrel, uə nəmə kantri pisin pisin minə, uə slef, uə pəh nien mə slef, uə yerman, uə piraovin. ²⁹ Kimiə fam narmamə kape Kristo. Ror məkneikin mə kimiə kwənərəus minə əfrakis kape Ebrahim. Kini ye swatuk kirikianə əmə min, nihuvəyen yame Kughen rimirpen-pən kimi Ebrahim, kimiə takhavəh misarə iran.

4

Pəh nien mə kitawə slef kape loa, mərig kitawə ji Kughen minə

3:23: Gal 4:3 3:24: Rom 10:4 3:26: Jon 1:12 3:27: Rom 6:3
 3:28: Rom 10:12 3:29: Rom 4:13

¹ Taktəkun ai, jakəgkiar kwakwə min ye norien kapətawə, mamni nuhpikinien kirik. Tukmə yer-mamə kirik rimhə, tini tukrivəh kafan nautə minə fam. Mərig tukmə tini ramarkəskəh hanə, to ripəh nehuəyen ye kafan nautə, rəmhen kin yame slef kirik to ripəh nehuəyen ye nautə kirik. ² Mərig tini a tukraməkeikei mamərə iriə piauni karin minə tiksın mamvən meriaji-pən nipig kafan tatə rimini mə in rirkun nivəhyen nautə yame rimnərəhu-pən kimin. ³ Kini kitawə min tuksor məknakin. Apa kupan, kitawə kimisəmhen kin kwajikovə - kitawə slef minə kape loa yamə mine kasarmaru irətawə. ⁴ Mərig ruauə ye nipig atuatur yame Kughen rimini, kini Kughen rimnher-pə kin Tini ruə. Piraovin kirik rimirəh, rarha-pə ye tokrei tanə. Kini in maməri-pən atuatur narimnar fam yame loa ramni. ⁵ Rimnor məknakin mə tukririsin ətawə yamə mine loa rimnərkis ətəəkın ətawə, pəh Kughen tukrirhi ətawə, mirisin ətawə khauə rəmhen kin nipnətin atuatur minə.

⁶ Kini taktakun ai, Kughen rorkeikei mə tukror əpu mə kitawə nipnətin minə, mher-pə kin Nanmin kape Tini rimauə irətawə minə fam, kini mor ətawə kasokrən kin Kughen mə “Tatə.” ⁷ Tuk nar ai, pəh nien mə kitawə slef minə, mərig kitawə nipnət Kughen əfrakis minə. In rimivəhsi-pə narimnar huvə minə kimi ətawə yame In ruini ta mə tukrivəhsi-pən kimi nipnətin minə.

Pol rikin raməmhə tuk nəmə Galesia

⁸ Apa kupan, kimiə nimiseinein Kughen. Kimiə masəhuak kimi yarmhə minə mhamə ta mə

kapəmiə kughen minə. Iriə kimisərkis ətəəkən əmiə, mərig pəh nien mə iriə kughen əfrakis minə. ⁹ Mərig taktakun ai, nakwənharkun Kughen. Uə, rhuvə mə jakni məkneikin mə Kughen ruirkun ta əmiə. ?Mərig rhawor e nakwənharerig-pən min tuk natuakəmien minə a? Kapəriə nəsaninien rikək. Kini to kamhavən, tukhapəh nisorien nar huvə kirik kimi əmiə. ?Rhawor nakhamə iriə tuksərkis ətəəkən min əmiə? ¹⁰ ?Rhawor nakasəri-pən natuakəmien kapəriə ye nipiɡ minə kapəriə, mine makuə minə kapəriə, mine nipiɡ rhakə minə, mine newk minə kapəriə? ¹¹ !Kəsi narman! !Yo yakamɡin pik tuk əmiə! !Yakaməm mə yimnor pik wok irəmiə tuk nar apnapig əmə!

¹²⁻¹³ Piak minə mine nowinik minə, yo yakaməɡkiar skai kimi əmiə mimə apa kupan, kimiə nimnhapəh nisərəyen ye loa kape kape Moses, kini yo yimauə məm əmiə kisərə, yimivəh norien kapəmiə, məpəh nəripənien loa. Kini taktakun ai, yakorkeikei mə kimiə min takhavəh norien kafak, mhapəh nisorien mə loa tukrɪraptəəkən tim tim əmiə. Kimiə rikimiə tukrəsik mə in apa kupan, nipiɡ yimnamni-ərhav Nəvsaoyen Huvə kimi əmiə meinai yimnamhə, mamarə kitawə-m kimiə. Mərig nar apnapig mə yo yimnamhə ye nipiɡ a, mərig kimiə nimnhapəh nisorien yo yakəriɡ rahas. ¹⁴ Nəmhəyen kafak rimnərik mitə əmiə, mərig rikimiə rimipəh nəsikahayen yo, kini nimnhapəh nishekien yo. Kimiə nimnhavəh huvə yo mamhavən ye nəkwai nimə kapəmiə minə, rəmhen əmə kin yame nakhakir agelo kirik kape Kughen raurə ye nəkwai nimə minə kapəmiə minə,

uə nakhakir Yesu Kristo raurə ye nəkwai nimə kapəmiə minə.

¹⁵ Kupan, kimiə nimisorkeikei pik yo, misasitu irak ye narimnar fam ye nirkunien kapəmiə. ? Mərig rhawor e taktakun mine? ¹⁶ Rikik raməsik mimə tukmə ror nəgkiarien əfrakis minə kafak ramor əmiə nakwəsəməkin yo.

¹⁷ Yhajoun eikuə minə e kasəmnhawk pik mə tukhaukreikin kapəmiə nətərigien kini kimiə nakhakwasig kin əriə. Mərig iriə khapəh nisorien məknakin mə tuksasitu irəmiə. Kisorkeikei əmə mə tukhavəhsi-ta əmiə tuk yo mə kimiə taksəmnhawk pik tuk nikwasigien kin əriə. ¹⁸ Nəmnhawkien in rhuvə, mərig taksəmnhawk tuk nar yame rhuvə nipiɡ mifam, pəh nien mə ye nipiɡ əmə yame yakamarə kitawə-m kimiə.

¹⁹ Kafak kwajikovə minə. Yakamərig raha tuk əmiə rəmhen kin yame mama ramhə mə tukreimək kin kwajikovə. Yakamasək pik tuk əmiə meriaji takhauə misəmhen kin Yesu Kristo. ²⁰ Yakorkeikei pik mə jakamarə kitawə-m kimiə ai taktakun mine meinai tukmə yakamarə kitawə-m kimiə, jakpəh nəgkiar-pikien kimi əmiə. Mərig taktakun ai, yakamarə isok tuk əmiə, kini meinein mə jakhawor pən iran mine masitu irəmiə.

Nivusien ris ye Hega mine Sera

²¹ Kimiə narmamə yame naksorkeikei pik nəri-pənien loa, takshorpin-ru kafak nəgkiarien. ? Nimisərig ta naha nhagin yame Nəkwəkwə kape Kughen ramni, uə nakhapəh hanə nisərigien?

²² In ramni Ebrahim yame rimirəh tini yerman

kiraru. Kirik, slef kafan rimirəh. Kini kirik, piraovın atuatur kafan rimirəh. ²³ Kwajikovə yame slef piraovın rimirəh, in rimnarha ye nətərigien əmə kape yermamə. Mərig kwajikovə yame piraovın atuatur kafan rimirəh, in rimnarha meinai Kughen In rimirpen ta mə piraovın a tukrirəh. ²⁴⁻²⁵ Kini kitawə kharkun nhavusien ris kin piraovın mir a, mhaukreikin-pə nipran irətawə. Piraovın mir a kwhajoun promes mir yame Kughen rimnor kimi narmamə. Pian e Hega, in mine kwənərəus kafan, iriə kisəmhen kin slef yamə mine tukhapəh nhavəhyen narimnar kape tatə. Pian e in rəmhen əmə kin promes yame Kughen rimnor ye tukwas apa Sinae apa ye tanə ehua e Arebia - ikin aikin a Kughen rimivəhsi-pən loa ikin kimi Moses ikin. Kini in rəmhen kin taon ehua kirik e Jerusalem yame narmamə ikin kamharaptərəkin tim tim loa ikin. Kini iriə kasəmhen kin slef yamə mine loa ramehua irəriə. ²⁶ Mərig Jerusalem kirik min apa ye rao ye neai, in rəmhen kin piraovın yame pəh nien mə slef, yame loa ripəh nehuəyen iran. Kini in mamə kapətawə, ²⁷ meinai Nəgkiarien kape Kughen ramni mimə,
 “Ik e nimnor siə kin ik. !Agien!

Ik e nimipəh nərigien nəmhəyen kirik tuk neiməkien.
 Okrən apomh, mamagien,
 Meinai nar apnapig nimipəh nirəhyen kwajikovə
 kirik meriaji minəpiahuaru,
 mərig taktakun ai, kafam kwənərəus minə
 kwənhapsaah rapita piraovın yame iriu

4:22: Jen 16:15; 21:2
 Rev 21:2,10

4:23: Rom 9:7-9

4:26: Hib 12:22;

kafan yerman kwarə.” *(Aes 54:1)*

²⁸ Mərig piak minə mine nowinik minə. Kimiə naksəmhen kin ji Sera e Aesak meinai Kughen rimirpen min əmiə. ²⁹ Kupan, kwajikovə e Ismael, ji Hega, yame rimnarha ye nətərigien əmə kape yermamə, in rimnoriah pik kwajikovə e Aesak yame rimnarha ye nəsaninien kape Nanmin kape Kughen. Kini norien a rəmhen əmə kin e towei mine: In e, narmamə yamə mine iriə slef kape loa kasoriah ətawə yamə mine kwəshatətə ye Kughen misarha vi ye Nanmin kape Kughen. ³⁰ ?Mərig Nəkwəkwə kape Kughen rimini mə naha? In ramni mə,

“Ik takaməkeikei mher-ye rhav kin piraovin e slef mine tini. Iriu tukwəta ikin e, meinai ji pian a, in tukripəh nivəhyen nautə kirik kape rimni.

Nautə mifam kape tata ramvən kimi ji pian yame pəh nien mə in slef.” *(Jen 21:10)*

³¹ Mərig kitawə e, kitawə pəh nien mə nipnət pian e slef; kitawə nipnət pian e yame rimivəh promes minə kape Kughen.

5

Yesu rimirisin kafan narmamə minə

¹ Nipig Yesu Kristo rimirisin ətawə, rimnor ətawə mə loa kape Moses tukripəh narmaruyen irətawə. Ror pən, kimiə takasəkeikei misərer tim tim ye nhatətəyen kapəmiə, mhəpəh niseighanien kin loa mə tukrarmaru min irəmiə. Apa kupan, loa e, rimnarik mitə əmiə mamor əmiə mə kimiə slef minə kafan.

² Taksərig-ru nar e yakamni. Yo Pol, yakamni-pre nəgkiarrien e tuk əmiə mīmə tukmə kimiə nakseighan kin əriə mə tukhavəh nao kimi əmiə, ramhajoun pən mə naksor təkun wok yame Kristo rimmor. ³ Kini yo yakaməgkiar skai pre mīn kimi əmiə mīmə yermamə yamə rameighan kin mə tukvəh nao kimin, in ravəhsi-pən atuk in ye kwermi loa kape Moses. Kini yermamə yame loa ramarmaru iran, in tukraməkeikei məri-pən fam əgkəp narimmnar fam yame loa ramni. ⁴ Kimiə e yame nasarkut-arkut tuk nəri-pənien loa mə tukror əmiə naksatuatuk ye nimmri Kughen, ramhajoun pən mə nakwəsəpəh ta Yesu Kristo. Nakwənhavəhsi-pən nīmetaimiə kimi nihuvəyen kape Kughen. ⁵ Kini mərig kitawə e Nanmīn kape Kughen ramor ətawə kasərəhu-pən əmə kapətawə nətərigien ye Kughen, pəh In tukror ətawə kisatuatuk ye nimmrin, meinai kitawə kishatətə əmə ye Yesu Kristo. ⁶ Kasərəhu-pən məkna nətərigien kapətawə ye Kughen meinai narmamə yamə mine kasofugin-pən ye Yesu Kristo, in nar apnapig mə kimivəh nao kimi əriə, uə kipəh nivəhyen nao kimi əriə. Mərig nar ehua e, in əmə e nhatətəyen ye Yesu Kristo. Nhatətəyen e ror ətawə kasorkeikei Kughen, masor mīn norkeikeiyeen kimi narmamə.

⁷⁻⁸ Apa kupan, yimməm əmiə mīrkun mə kimiə nakasaiyu əsanin ye swatuk atuatuk ye nimmraghien kapəmiə mə takseriaji mak. Mərig taktakun, nakwənharerig. Kughen rimmokrən ta kin əmiə. ?Mərig nipa mīnə kasərer əswasig kin kapəmiə swatuk, masəko karin əmiə mə taksəri-pən mīn loa kape Moses? Yakirkun

mə Kughen to rīpəh norien məkneikīn irəmiə.
 9 Məriḡ nhajounien eikuə en yame kamhani tukriḡpioriah fam əḡkap əmiə rəmhən kīn yis yame kīvəhsi-pən ye bred ramher fam əḡkap bred.
 10 Məriḡ yakirkun mə nəfrakisien, Yermaru tukror nətəriḡgien kapəmiə tukruə mīn mor kīrikianə kītawə-m kīmiə. Kīni yo yakirkun huvə mə yermamə e yame ramoriah kapəmiə nətəriḡgien məknakīn, nar apnariḡ mə in yemehuə kīrik uə in yemə hawor pən iran mīne, məriḡ Kughen tukror narpīnien kīrik kīmin.

11 Piak mīnə mīne nowinīk mīnə. Narmamə tīksīn kamhani mə yo yakamni-ərhav mə narmamə yame kashatətə ye Kughen, tukaməkeikei kīvəh nao kīmi əriə. Məriḡ nəḡkiarīen e rīpəh norien nəfrakisien kīn. To yakpīni-ərhav məkneikīn, kīni narmamə mīne e yame kasəriwək kīmiə miriə, rīkiriə rīpiagiēn əmə tuk yo. !Məriḡ, səmru! Nəmə Isrel tīksīn kasoriah yo mamharpəhu yo, mamhauh yo, meinai yo yakamni-ərhav mə nīmḡyəyen kape Yesu ye nai kamarkwao kīn, in əmə e, in tukriḡvəh mīragh narmamə. 12 Ye nətəriḡgien kafak, narmamə mīne e yame kashajoun oror əmiə, mhamə tukaməkeikei kīvəh nao kīmi narmamə, rhuvə mə iriə tuksəri ta əḡkap əmə matuk kapəriə.

13 Məriḡ piak mīnə mīne nowinīk mīnə, Kughen rīmnokrən kīn əmiə, kīni mīrisīn əmiə mə loa kape Moses tukriḡpəh narmaruyen irəmiə. !Məriḡ takasəriḡ huvə əmiə! Pəh rīkimiə tukriḡpəh nəsikien mīmə, “Rhuvə, yo yaknap ta ye loa. Taktakun

ai yakirkun norien naha nhagin yame nıprak rorkeikei.” Kimiə takhapəh nhaniyen məknakin. Mərig norkeikeiye kapəmiə tukraməkeikei mor əmiə rikimiə ragien əmə mə taksasitu irəmiə minə. ¹⁴ Meinai norkeikeiye in raməpkəfugin nəgkiarinen fam yame loa ramni. In e ramni mə, “Takaməkeikei morkeikei piam rəmhen kin yame nakorkeikei atuk ik.” (*Lev. 19:18*) ¹⁵ Takasərig huvə əmiə. Tukmə kimiə nakasor timəht kimi əmiə minə, naksəmhen əmə kin kirəvin* yamə mine kasəs atuk əriə minə, kini mus mus kapəmiə tukroriah əmiə.

Norien kape Nanmin kape Kughen mine norien kape narmamə

¹⁶ Ror pən, yakamni-pre tuk əmiə mə kimiə, Nanmin kape Kughen tukraməkeikei mikir əmiə kini nakhakwasig kin. Kini kimiə takhapəh nisorien nar has yame nıpraimiə əmə rorkeikei. ¹⁷ Təvhagə has minə a, in e, nımisor narimnar has yame nıpraimiə atuk rorkeikei. Mərig norien e, in ravəhsi-əhu norien kape Nanmin kape Kughen. Kini Nanmin kape Kughen in rıpəh norkeikeiminien norien has yame nımnasor hanə kupan. Norien mir e kawor timəht kimi əriu minə, ror pən nakaseinein nisorien norien huvə yamə mine rikimiə raməsik mə taksor. ¹⁸ Mərig tukmə Nanmin kape Kughen ramkir əmiə, to loa rıpəh min narmaruyen irəmiə.

¹⁹ Kitawə kwənharkun norien hah kupan kape narmamə yame kimnasor hanə kupan: Nıpiraovin

5:13: 1 Pita 2:16 * 5:15: Nəgkiarinen Gris rıpəh nıniyen kirəvin, ramni əmə nuhpikinien ye timəht, rəmhen kin yame narmamə kasəs əriə minə. 5:17: Rom 7:15-23

mine narman kamhakar apisapis ariā minā, kini iriā kasor norien has m-fam yame ror naurisien tuk niniyen; kapəriā nətərigien ramvən pik tuk norien has minā a. ²⁰ Masəhuak kimi nanmi nar minā, masəmtah, masəməkīn narmamə, masor timəht, masəmhowk, masor niemhaa, mhavəhsi-haktə atuk ariā, masəwhai ariā minā, misarə pişin pişin. ²¹ Masanipin ye narimnar kape narmamə, misapis kin ninimien, masor lafet mamharpəhu nətəwaoyen, masor narimnar ehua min yame ror məknakin. Yakamor kwirig kimi əmiā rəmhen əmə kin yame yimnor kwirig kimi əmiā apa kupan: Narmamə yamə mine kasor norien minā a, iriā tukhapəh nhavənien misarə ye rao ye neiai yame rimnor apnəpeinā iran kape kafan kwajikovə minā.

²² Mərig tukmə Nanmin kape Kughen ramarə ye narmamə, nimraghien kapəriā tukrikuə kin kwənkwan e in e: Kisorkeikei narmamə, rikiriā ragien, nəmərinuyen ramarə yerkiriā, kapəriā nətərigien rapomh, rikiriā rehuə tuk narmamə, kini kapəriā norien in rhuvə. Kini narmamə kamhani nəfrakisien irəriā. ²³ Kini iriā nəmə mar. Kini kasarmaru ye niprairiā. Norien minā e, iriā khahuvə pik, kini nəgkiarien kirik rikək ye loa yame ramni-əhu narimnar minā e. ²⁴ Kitawə narmamə kape Yesu Kristo, kitawə kwəsəpəh ta norien has minā kapətawə, mhapəh nisorien narimnar yamə mine nipraitawə əmə rorkeikei. Rəmhen əmə kin yame kimisəsik-pən nətərigien has minā kapətawə ye nai kamarkwao kin. ²⁵ Nanmin kape Kughen In rimivəhsi-pə ta

nimraghien kirik kimi ətawə, kini rhuvə mə kitawə tuksəriwək ye norien huvə minə kafan. ²⁶ Rahas mə kitawə tuksausit mhavəhsi-haktə pik ətawə, masəməkin ətawə minə.

6

Rhuvə mə tuksasitu irətawə tuk kajipə pam minə

¹ Piak minə mine nowinik minə. Tukmə kaməm mə yermamə kirik rimnor təvhagə has, rhuvə mə kimiə e yame Nanmin kape Kughen ramkir əmiə, takhavən misasitu iran misəriş atuatuk in. Məriş takhapəh nisəgkiar-pikien kimin, taksəgkiar mar əmə kimin, misor mə rikimiə raməmhə tukun. Məriş takasəriş əmiə, tamə nar kirik yame nakasətapig kin tuk narmamə ror min əmiə nakhamir. ² Kimiə taksasitu irəmiə minə. Taksasitu irəmiə minə ye nipiş nakasarə ye nipiş əutən minə. Tukmə naksor məkneikin, naksəri-pən atuatuk naha nhagin yame loa kape Kristo ramni. ³ Meinai yermamə yame rikin raməsik mə in yerpiriş, yermamə e, rikin rameikuə, meinai reinein nəmien mə in yermamə apnapiş əmə. ⁴⁻⁵ Məriş kimiə takasəkeikei misəm huvə narimnar yame nakasor. Takhapəh nisəm-əmhenien norien kape narmamə pişin mə takharkun mə kapəmiə norien rhuvə rapita. Takasəkeikei misəm huvə pişin əmə kapəmiə wok, meinai narmamə kapəriə wok ror pişin pişin. Kini iriə kamhavəh kajipə pam pişin pişin ye nimraghien kapəriə kirikianə kirikianə. Məriş rhuvə mə rikimiə tukragien tuk

wok pišın kirik kapəmiə, kini tukəm mə kapəmiə wok in rhuvə əmə.

⁶ Kimiə takasəkeikei misəwhai narimnar minə tiksın kimi kapəmiə yhajoun yamə mine kashajoun əmiə ye nəgkiarieren kape Kughen.

⁷ Takasərig əmiə, mhapəh niseikuəyen irəmiə minə mhamə nakharkun nisorien naha nhagin yame nıpraimiə rorkeikei. Narpinien yame Kughen ravəhsi-pə, pəh nien in nar apnapig. Nımisuv naha nhagin kwənkwai nai ye nəsimien kafam, ik min takrhi atuk min kwənkwan, mən. ⁸ Yermamə yame raməsim kin norien has yame rimnasor hanə kupan, in rəmhen kin kwənkwai nai hah kirik ye kafan nımraghien. In tukraməkeikei mikuə kin kwənkwai nai yame rahas. Kwənkwai nai e, nıpran e, in e nımhəyen. Mərig yermamə yame ramsuv kwənkwai nai yame rhuvə, yame Nanmin kape Kughen ravəhsipən, Nanmin kape Kughen tukror in tukrikuə kin kwənkwan yame rhuvə, kini tukrirhi. Nhag kwənkwai nai en, in e nımraghien rerin.

⁹ Ror pən, takhapəh nisəpəuyen kin norien yame rhuvə, meinai kitawə tukharhi kwənkwan yame rhuvə ye nıpig atuatur kafan, tukmə khapəh nisəpəhyen wok. ¹⁰ Kini nıpig minə fam, tukmə kitawə kasəm kwənmhaan kirik, pəh kisor huvə pən kimi narmamə m-fam, kini rhuvə pik mə tuk-sor huvə pən kimi piautawə minə mine nowintawə yamə mine kamhani nəfrakisien ye Yesu Kristo.

Nəgkiarieren infamien

11 Jakrai nægkiarien infamien kafak ye nəkʷəkʷə e kɪn kwermik. Kimiə taksəm mhamə kafak nɪraiyen, rehuə pik.

12 Nəmhajoun eikuə minə a kisorkeikei mə narmamə tuksəgnəgin əriə, ror pən, kasəkeikei kimi əmiə mə tukvəh nao kimi əmiə. Mərig kasəkeikei əmə kimi əmiə məknakin mə nəmə Isrel tiksɪn tukhapəh nisorien nahasien kimiə əriə. 13 Mərig kasəkeikei kimi əmiə mə tukvəh nao kimi əmiə meinai kisorkeikei mə narmamə tuksəgnəgin əriə tuk nɪviyen əmiə nakharerig-pən min tuk loa kape Moses. Mərig səm-ru, iriə min, khapəh nisəri-pən huvəyen narimnar yame loa ramni. 14 Mərig yo, pəh jakpəh nəgnəginien yo tuk nar kirik yame yimnor. Mərig jakaməkeikei maməgnəgin əmə Yesu Kristo Yermaru kapətawə tuk naha nhagin yame rimnor ye nɪpig In rimamhə ye nai kamarkwao kɪn. Rimamhə ye nai kamarkwao kɪn, mor yo yakpəh norkeikei-pikien narimnar kape tokrei tanə. Rimirisɪn yo ye narimnar minə a. 15 Nɪpig Kughen ravəhsi-pən nimraghien vi kimi yermamə, mamor in ratuatuk ye nimirɪn, nar apnapig tukmə kimivəh nao kimin uə kimipəh nɪvəhyen nao kimin. 16 Kini taktakun ai, yakaməhuak tuk narmamə yamə mine kasəri-pən huvə nægkiarien e, iriə kwənərəus atuatur minə kape Kughen. Yakaməhuak mə nəmərɪnuyen kape Kughen tukramarə tuk əriə, kɪni pəh riki Kughen tukrehuə tuk əriə.

17 Kafak e nægkiarien infamien. Yo yakpəh norkeikeiyen mə yermamə kirik tukrini hah yo, meinai tamhek nimap minə e yame kimnəsik yo

kin kapiet apig kini kuh yo karkis-arkis yo kasha-
joun pən mə yo slef kape Yesu.

¹⁸ Piak minə mine nowinik minə. Yakaməhuak
mə Yesu Kristo Yermaru kapətawə tukrautə-pre
kin kafan nihuvəyen kimi əmiə. Amen.

**Nəkwəkʷə imərhakə kape kughen: nīrpenien
vi**

**The New Testament in the Southwest Tanna Language
of Vanuatu**

**Le Nouveau Testament dans la langue sud-ouest Tanna
de Vanuatu**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Southwest Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tanna, Southwest

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2023 from source files dated 22 Nov 2019

ad9e16d0-33ca-5cbe-ad05-46d1635fa22b